

АСИМЕТРІЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ

Фундаментом успішного практичного впровадження проєктів бізнесом у постіндустріальну епоху є інформація, яка зменшує невизначеність і знижує ризик прийняття помилкових рішень у конкретних ситуаціях. Спрямованість на уникнення ентропії й імітація вектору змін процесів господарювання властиво для інформації економічного спрямування, значну частину якої на підприємствах формує обліковий персонал. Тому корисність обліку як інформаційної, метрологічної та комунікаційної системи полягає у тому, що вона поєднана тісними зв'язками із іншими системами економічної одиниці, оскільки формує інформацію про них і для них.

Однак у період функціонування економіки знань, інформаційні запити користувачів фінансової й облікової інформації є різноманітними та можуть бути протилежними за змістом, рівнем складності та варіативністю, що формує проблему асиметрії інформації.

Названа проблема є суттєвою для учасників ринкових відносин, зазначає кожен із її дослідників (Джордж Акерлоф, Майкл Спенс і Джозеф Стігліц), оскільки навіть маленькі розходження або неточності в звітних даних можуть мати істотний вплив на поведінку економічного суб'єкта [3]. Тому вирішення такої проблеми означає уникнення низки перешкод на шляху до успішного розвитку підприємств у конкурентному середовищі.

Сутність інформаційної асиметрії полягає у тому, що тільки одна із кількох груп власників ресурсів, покупців чи інших учасників економічних відносин володіє необхідною для ведення діяльності інформацією, яка надає їм значні переваги при прийнятті певних рішень чи формуванні напрямів дій у порівнянні із іншими. Тому вочевидь, що проблема інформаційної асиметрії корелює із проблемою комунікації підприємств із суб'єктами власного внутрішнього та зовнішнього середовища.

Іншими недоліками, які формує асиметрія інформації є:

- відхилення від загальної ринкової рівноваги, загальноновстановлених традиційних елементарних економічних моделей;
- неефективне використання ресурсів через неповну інформацію про певні фінансові операції;
- несправедливість оцінки конкурентоспроможності підприємств.

Відхилення в економічній системі може бути спричинене інформаційною недосконалістю через дискретне використання відомостей про об'єкт чи суб'єкт. Наприклад, продавець знає про свій товар більше ніж його покупець, працівник краще знає ніж потенційний роботодавець про свої можливості виконання тої чи іншої роботи, а менеджери підприємства знають краще про особливості діяльності підприємства ніж інші, пов'язані із роботою підприємства суб'єкти. Саме тому, асиметричність інформації суттєво впливає на процес прийняття рішень і навіть незначне порушення ієрархії в даних може призвести до різного роду конфліктів. Таким чином, посилення інформаційної асиметрії на глобальному рівні призвело до фінансової кризи у 2008 році [1, с. 136].

Особливо помітно асиметрія інформації впливає на прийняття рішень в процесі залучення інвестицій. Неповнота чи неправдивість інформації може вплинути на обсяги інвестицій, термін інвестування та на рішення щодо доцільності капіталовкладень. Як зазначає Р. Бебчук, що в умовах недостатності або високої вартості інформації, або навіть коли інформацію неможливо коректно інтерпретувати, інвестиції стають незначними за величиною, короткостроковими й високочутливими до шоків у економіці [2, с. 322].

Асиметрія інформації також є причиною вищої конкурентоспроможності соціально безвідповідальних виробників у порівнянні із соціально відповідальними. Це відбувається через відсутність контролю за звітними показниками про результати діяльності підприємства соціального спрямування, оскільки не існує можливості перевірки повноти наведеної інформації. Тому підприємства мають можливість відвернути увагу від негативних наслідків господарської діяльності через розкриття тільки позитивних результатів його функціонування. Відтак суспільство володіє знаннями виключно про позитивні сторони діяльності бізнесу та не володіє даними про негативні сторони, що приводить до необ'єктивного збільшення вартості підприємства із нижчими витратами (економія на соціально відповідальних заходах) та зростання доходів.

Зважаючи на висловлені міркування, питання формування способу розкриття інформації про діяльність підприємства є особливо необхідними. Вирішення проблеми асиметрії інформації про результати господарської діяльності можна окреслити у двох основних напрямках:

– значно розширити спектр інформації, яку створює облікова система: тут слід облік розглядати як систему того ж рівня, що і систему управління, враховуючи мотиви отримання інформації та наслідки її використання контрагентами;

– розширити інформаційне відображення діяльності підприємства через створення повноцінних корпоративних звітів, які б у повній мірі

відображали як позитивний так і негативний вплив діяльності підприємства на зовнішнє і внутрішнє середовище.

Література

1. Євдокимов В.В. Асиметрія бухгалтерської інформації та шляхи її мінімізації. Міжнародний збірник наукових праць. 2015. №3 (21). С. 135-146
2. Огієнко В.І., Луняков О.В. Асиметрія інформації в інвестиційних процесах. Актуальні проблеми економіки. 2012. №1. С. 320 – 333
3. Стігліц Дж. Асиметрія інформації: URL: <http://www.day.kiev.ua> (дата звернення 09.082019).

Василь Дерій

Тернопільський національний економічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ПРИСКОРЕНИХ ЗМІН УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ: МЕТА, КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМКИ РУХУ

2019 рік увійде в історію України як рік (вперше за 28 останніх років) докорінної зміни політичних еліт нашої держави. Така зміна, безперечно, призведе до тектонічних змін в політичній та економічній системі, екологічній та соціальній сферах, технологіях. Прогнозуємо, що незабаром суттєвих змін має зазнати українська податкова система; продовжиться боротьба з корупцією, тіньовою економікою (насамперед у роздрібній торгівлі); триватиме робота зі створення і розвитку об'єднаних територіальних громад; поліпшиться якість та ефективність виробничої діяльності і сфери послуг; відбудеться швидкий перехід нашої економіки на новітні цифрові технології тощо.

Система бухгалтерського обліку в Україні буде динамічно розвиватись в напрямку застосування нових технічних засобів (персональних комп'ютерів, ноутбуків, сканерів, планшетів, смартфонів з численними додатками і т. д.) та програмних продуктів. В Україні також має з'явитись власна оригінальна комп'ютерна бухгалтерська програма (спільний проєкт українських та канадських програмістів. На ним вони уже працюють декілька років), яка замінить російську «1С: Бухгалтерія». До речі, у цій програмі треба було б закласти можливість складання не лише фінансових звітів, а й інтегрованих звітів підприємства. Це призведе до змін в організації роботи облікової служби в підприємстві і поєднання функцій менеджерів та облікових працівників. Облікові працівники повинні бути активними провідниками переходу підприємств від тіньових операцій, що не переходять законодавчі межі, до не тіньових (світлих).